

ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ЗАКЛАДУ

У статті розглянуто організацію інформаційно-освітнього середовища дошкільного закладу, необхідність якого зумовлено стрімкою інформатизацією суспільства. Обґрунтовано поняття «інформаційно-освітнє середовище дошкільного закладу», проаналізовані структурні компоненти інформаційно-освітнього середовища дошкільного закладу. Визначено мету і завдання, умови розвитку інформаційного середовища дошкільного навчального закладу.

Використання комп'ютерних технологій в усіх сферах життєдіяльності сучасного українського суспільства не залишило осторонь й систему освіти, зокрема дошкільну.

На сучасному етапі модернізації освіти, однією з важливих умов на кожному етапі розвитку особистості, все частіше розглядають освітнє середовище. У зв'язку з цим та у відповідності до динамічних тенденцій розвитку сучасного суспільства, інформаційно-комунікаційних технологій, актуалізується питання створення інформаційно-освітнього середовища навчального закладу, зокрема, дошкільного.

В наукових працях педагогів, психологів (С.Д. Дерябо, В.О. Орлов, В.І. Панов, Є.С. Полат, В.В. Рубцов, В.І. Слободчиков, В.А. Ясвін та ін.) освітнє середовище досліджено як об'єктивний феномен освіти та розглянуто його системоутворюючі компоненти, інваріантні властивості.

Сучасна педагогіка підкреслює особливу роль освітнього середовища в розвитку особистості та визначає важливість середовищного підходу для навчання активної особистості. [11]

Метою статті є аналіз умов створення інформаційно-освітнього середовища дошкільного закладу, складових інформаційно-освітнього середовища та їх характеристик використання.

В останніх дослідженнях науковців висвітлено теоретико-методичні засади проектування та моделювання інформаційно-освітнього середовища (В.Ю. Биков, А.М. Гуржій, Ю.О. Жук, В.В. Лапінський, Н.В. Морзе, А.Ю. Пилипчук та ін.), вивчено можливості веб-середовищ для дистанційної форми навчання (В. М. Кухаренко), розроблено принципи відкритої освіти в освітньому середовищі (А.В. Хуторської), проаналізовано суть та особливості навчання в інформаційно-освітньому середовищі (Н.П. Дементієвська, І. В. Захарова, І.М. Мельникова, Л.Ф. Панченко, С. О. Назаров та ін.), досліджуються проблеми застосування в освіті технологій хмарних обчислень та засобів Web 2.0 (Н.Р. Балик, В.Ю. Биков, Н.В. Морзе, О.М. Спирін, М.П. Шишкіна та ін.).

Тим часом, залишається частково дослідженим питання використання хмарних технологій з метою створення та розвитку інформаційно-освітнього середовища, зокрема дошкільного закладу.

Завданнями дошкільної освіти, враховуючи прийняті нові нормативно-правові документи [1; 3; 5], є навчання дитини роботі з інформацією, сприяння розвитку її мислення, активізації пізнавальної діяльності.

Одним із напрямів роботи, що забезпечує реалізацію зазначених завдань, підтримку професійної діяльності педагогів є створення та розвиток інформаційно-освітнього середовища навчально-виховного закладу.

Основною метою створення інформаційно-освітнього середовища є забезпечення переходу освіти в нову якість відповідно вимогам інформаційного суспільства.

Завданням такого середовища, зокрема дошкільного навчального закладу, є спрямування освітнього процесу на реалізацію нової редакції Базового компонента дошкільної освіти, Державного стандарту дошкільної освіти, на цілісний підхід до формування дитячої особистості, підготовку її до органічного входження до соціуму, забезпечення

наступності та безперервності між дошкільною та початковою ланками освіти, інтеграції родинного і суспільного виховання. [9]

Зазначимо, що створення інформаційно-освітнього середовища передбачає певне компонування та структурування його ресурсів.

Систематизація інформаційного простору, багатовимірність, впорядкованість – це ознаки властиві інформаційному освітньому середовищу. [6]

Пропонуємо наступні орієнтовні структурні складові інформаційно-освітнього середовища дошкільного закладу: навчально-виховна, методично-технологічна, діяльнісно-практична, комунікативна, управлінська.

Перша – «Навчально-виховна» складова, яка може містити інформацію стосовно навчальних дидактичних матеріалів за діючими програмами, джерела доступні для використання (електронні, друковані), матеріали спрямовані на активізацію пізнавальної діяльності дитини, розвиток мислення, креативності тощо. Наприклад, дидактичні матеріали створені за допомогою сервісу LearningApps.

«Методично-технологічна» складова містить методичний комплекс, що включає матеріали різних форматів: базу самостійно розроблених педагогами ресурсів, посилання на розроблені колегами методичні матеріали, інструктивні матеріали щодо використання можливостей комп'ютерних програм та інше, які систематично оновлюються. Наприклад, створений канал на Youtube дозволяє розвивати електронну бібліотеку методичних відеоматеріалів за різними напрямками та рівнями доступу. Доцільним є формування списку корисних онлайн ресурсів, наприклад, віртуальних музеїв, історичних пам'яток, картинних галерей, музичних творів тощо.

«Діяльнісно-практична» складова – це створення бази досягнень вихованців (грамоти, дипломи, сертифікати, творчі роботи та інше). Також, результати професійної діяльності та саморозвитку педагога ДНЗ

(дошкільного навчального закладу), а саме: досягнення професійного розвитку представлені, наприклад, через індивідуальне чи колективне електронне портфоліо, сертифікати, посвідчення, дипломи, видавнича діяльність тощо.

Надання батькам, колегам можливості ознайомитись з анонсами запланованих заходів (для дітей, батьків, педагогів) й архівами вже проведених, сприятиме більш активній в них участі та можливості проведення рефлексії діяльності тощо. Наприклад, на сторінки Google Sites легко вбудовується відео створене в програмі MoveMaker та розміщене на каналі дошкільного закладу Youtube. Також, можливо організовувати мережеві конкурси серед дітей, батьків, педагогів тощо.

Наступна складова – «Комунікативна», яка за характером є організаційною, просвітницькою та забезпечує реалізацію зворотного зв'язку.

Залучаючи до створення та супроводу своїх сторінок психолога, методиста, медпрацівника, логопеда, музкерівника, фізкерівника, забезпечується як організаційний момент взаємодії з батьками, педагогами, адміністрацією, так і просвітницький аспект діяльності працівників ДНЗ.

На цих сторінках за допомогою посилань, вбудованих гаджетів кожен з перерахованих працівників може управляти важливими інформаційними потоками. Наприклад, це форуми, проведення онлайн консультацій, онлайн конференцій, онлайн звітів через популярні програми Skype, Google Hangouts, Google Talk.

Використання сучасних сервісів мережі Інтернет дозволяє співпрацювати в режимі реального часу з батьками, педагогами, адміністрацією тощо.

«Управлінська» складова забезпечує документообіг закладу: директивні документи, планування навчального процесу, облікові журнали, загальні дані про психолого-педагогічну діагностику дітей тощо.

Наприклад, створені в GoogleDocs файли документообігу навчально-виховного закладу легко інтегруються на сторінки сервісу Google Sites.

Зауважимо, що «обличчя сайту» – його перша сторінка. Іноді вона відкривається анімацією, віршами, відео тощо. Однак, найважливіші її дані оформлюються у вигляді звичайного тексту.

Обов'язковим елементом першої сторінки сайту є «Контактні дані» для зв'язку (адреса, телефон, електронна пошта).

Таким чином, інформаційно-освітнє середовище дошкільного закладу розглядається як програмно-телекомунікаційне середовище з технологічними засобами ведення інформаційної взаємодії, можливістю документування в Інтернет-середовищі та методичної підтримки педагогів, батьків, адміністрації.

Використання хмарного сервісу Google Sites для створення такого середовища надає можливість організації різних форм взаємодії педагогів, зокрема, колективної діяльності, а саме: його розроблення, редагування та супровід.

Важливо розуміти, що однією з умов розвитку створеного інформаційно-освітнього середовища є наявність інструментів для спільної роботи педагогів і зворотного зв'язку.

Інформаційно-освітнє середовище створене з використанням послуги Google Sites має таку можливість, а саме, на кожній сторінці користувач може коментувати події, повідомлення. В налаштуваннях сервісу адміністратор освітнього ресурсу може обмежувати користувачам рівень доступу до інформаційних ресурсів середовища навчально-виховного закладу різний, що зображено на рис. 1. [8]

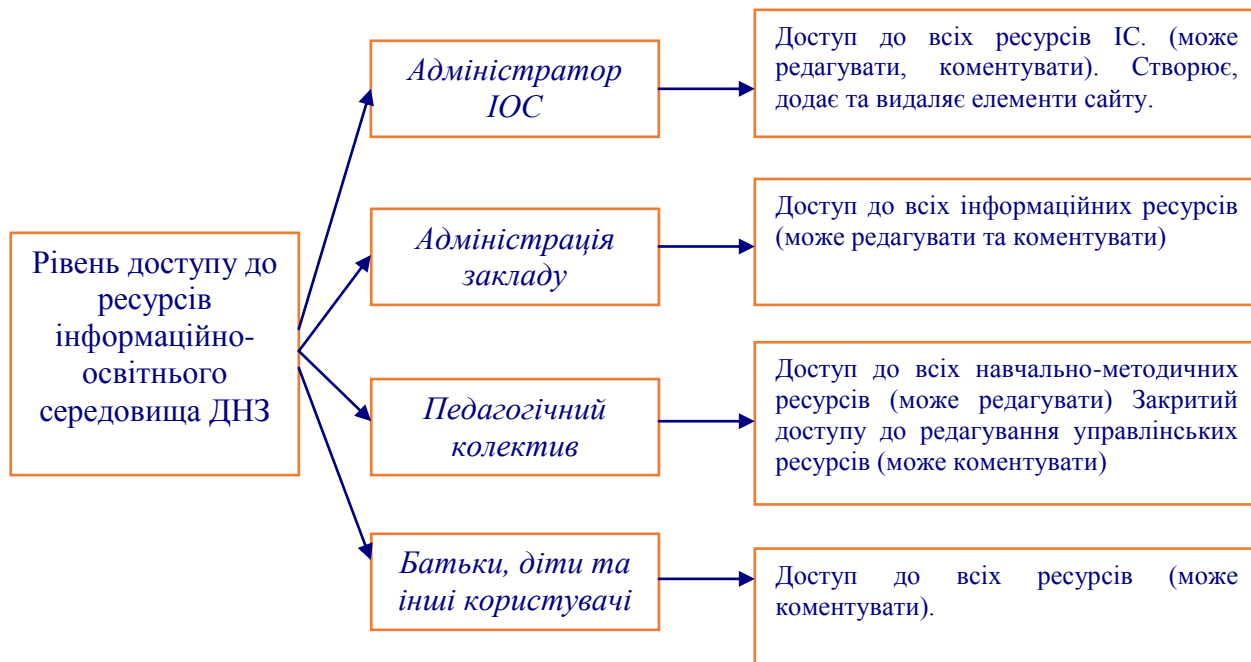

Рис.1. Рівень доступу користувачів до інформаційно-освітнього середовища ДНЗ

Взагалі, існує можливість налаштування обмежень рівнів використання хмарного ресурсу Google Sites. Це 4 рівні доступу [10]:

1. Рівень приватного використання — освітній ресурс на хмарному сервісі створюється і контролюється однією організацією, особою. Відповідно доступ до такого ресурсу обмежується організацією, особою.

2. Загальнодоступний, який передбачає спільне використання ресурсу.

3. Груповий, згідно якого декілька організацій, осіб спільно використовують створений ресурс.

4. Гібридний — передбачає поєднання кількох зазначених вище рівнів.

Обрання доцільного варіанту використання залежить від цілей функціонування інформаційно-освітнього середовища. Наприклад, створений ресурс на Google Sites може використовуватись для конкретних осіб (для учасників методоб'єднання, майстер-класу, навчального курсу тощо) та передбачає організацію однієї з моделей використання хмарного сервісу, тобто налаштування обмежень функціоналу під конкретні

завдання. Також на Google Sites передбачена можливість обмеження доступу користувачів тільки до певної сторінки чи декількох сторінок сайту. Зазначимо, що інформаційно-освітнє середовище ДНЗ передбачає використання функціональних можливостей хмарного сервісу Google Sites на загальнодоступному рівні.

Особливість інформаційно-освітнього середовища створеного засобами хмарних технологій полягає в тому, що всі комунікації, способи зберігання і передачі інформації носять цифровий характер.

Існуючий досвід застосування хмарних технологій у навчальному процесі дозволяє зробити висновки про те, що ефективно здійснюється розвиток знань та навичок цифрової епохи. [2]

Враховуючи високий навчальний потенціал сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та темпи їх розвитку, що обумовлені безперервною розробкою і вдосконаленням апаратних та програмних засобів, освіта педагога, а саме вихователя дошкільного закладу, потребує сьогодні постійного вдосконалення, розвитку його ІКТ-компетентності, мобільності, інформаційної культури в цілому. Тому, з січня 2013 року в Житомирському ОППО розпочато цикл заходів спрямованих на вдосконалення ІКТ-компетентності педагогів дошкільних установ області і технологічної підтримки їх професійної діяльності.

Зокрема, одним з перших заходів було проведено семінар-тренінг 29 січня 2013 року на тему: «Роль та місце інформаційно-комунікаційних технологій в удосконаленні професійної компетентності педагогів ДНЗ». Учасники семінару-тренінгу були ознайомлені з технологією та особливостями створення інформаційно-освітнього середовища на Google Sites та Blogger.

Проведене анкетування учасників семінару-тренінгу засвідчило, що підвищувати власний рівень інформаційно-комунікаційної компетентності бажають 85%, вважають актуальними проведення таких заходів 93%.

Мотиви педагогів засвідчують про розуміння необхідності професійного вдосконалення у відповідності з потребами суспільства та мінливих соціально-економічних умов. (Рис. 2)

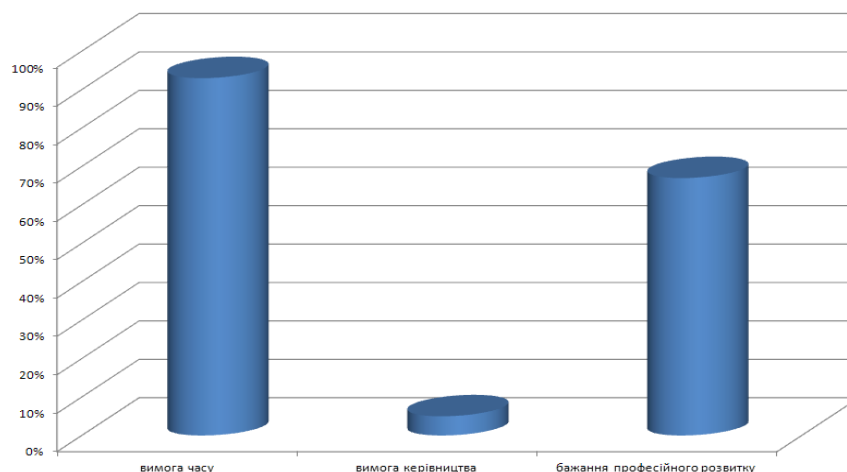

Рис. 2. Мотиви розвитку ІКТ-компетентності педагога.

За результатами роботи розроблено методичні рекомендації «Створення інформаційно-освітнього середовища навчального закладу на Google Sites» (Л.Л. Фамілярська, протокол №4 від 24.04.2013 р. кафедри методики викладання навчальних предметів Житомирського ОШПО) для вчителів, вихователів, методистів, керівників, викладачів освітніх установ області. У методичних рекомендаціях представлено алгоритм створення інформаційно-освітнього середовища професійного спрямування та можливості використання його в навчально-виховному процесі освітньої установи. Рекомендації містять як теоретичний матеріал, так і покрокові інструкції, що надає можливість використовувати його під час розробки та створення освітнього онлайн середовища навчального закладу чи предметного сайту.

Наступний захід було проведено в рамках Всеукраїнської науково-практичної конференції «Підготовка педагогів до впровадження державних стандартів дошкільної та початкової освіти». На базі навчально-наукового інституту педагогіки Житомирського державного

педагогічного університету проведено педагогічну майстерню «Створення інформаційно-освітнього середовища сучасного ДНЗ на безкоштовних сервісах мережі Інтернет» (відп.: Л.Л. Фамілярська, викладач кафедри методики викладання навчальних предметів ЖОППО). Також, розроблено навчальний курс «Сервіси Google в професійній діяльності педагога» для слухачів курсів підвищення кваліфікації (Фамілярська Л.Л.).

Продовжуючи цикл заходів з розвитку ІКТ-компетентності працівників ДНЗ, 19 листопада 2014 року в рамках проведеного Житомирським ОППО (Наумчук Т.В.) семінару «Інноваційні підходи управління сучасним начальним закладом» запропоновано, Остапчук С.М., завідуючою ЖДНЗ №73 м. Житомира, авторську модель ефективних шляхів управління методичною роботою ДНЗ засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Безперечно, що сьогодні інформаційне суспільство вимагає від особистості педагога формування та розвитку інформаційної культури, а це новий світогляд, нове мислення орієнтоване на саморозвиток і самоосвіту [7].

Висновок. Ведення колективного інформаційно-освітнього середовища, використовуючи можливості безкоштовного сервісу Google Sites, зумовлює у педагогів формування звички робити щось спільно, тому що є для цього зручні інструменти. Така властивість хмарного сервісу задає вектор розвитку інформаційно-освітнього середовища через залучення освітян до активного інформаційного обміну, колективної роботи над документами, участі в обговореннях (можливість коментарів, редагування) тощо.

Отже, інформаційно-освітнє середовище дошкільного закладу сприяє переходу освіти на якісно новий рівень, розвитку та підтримці діяльності сучасного дошкільного навчального закладу, розширенню мережі інформаційних ресурсів, що сприяє реалізації завдань дошкільної освіти, а також, самореалізації педагога.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у визначенні умов ефективного розвитку інформаційно-освітнього середовища сучасного навчального закладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти України [Електронний ресурс] // Рішення колегії Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України // від 04.05.2012 № 5/2-2 // Веб-сайт Верховної Ради України. – 2013. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_5-2736-12
2. Балик Н.Р. Інноваційне навчання в університеті: досвід та перспективи / Н.Р.Балик // Комп'ютер у школі та сім'ї. — 2013. — №5 (46). — С. 49-59.
3. Возможности информационных и коммуникационных технологий в дошкольном образовании / Институт ЮНЕСКО по информационным технологиям в образовании / ЮНЕСКО, 2011
4. ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс] // Постанова Кабінету Міністрів України // від 23 листопада 2011 р. №1392 // Веб-сайт Верховної Ради України. – 2013. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>
5. Державна цільова соціальна програма розвитку дошкільної освіти до 2017 року. [Електронний ресурс] // ПОСТАНОВА від 13 квітня 2011 р. N 629 // Веб-сайт Верховної Ради України. – 2013. Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/629-2011-%D0%BF>
6. Коротенко Ю.Г. Информационная образовательная среда основной школы / Ю.Г. Коротенко / Учебное пособие: Академия АйТи Режим доступу: http://window.edu.ru/resource/849/74849/files/Uchebnoe_posobie_IOS.pdf Комарова Т.С. Информационно-коммуникационные технологии в дошкольном образовании / Т.С. Комарова. — М., 2011.

7. Фамілярська Л.Л. Створення інформаційно-освітнього середовища навчального закладу на Google Sites / Методичні рекомендації. / Л.Л. Фамілярська. – Житомир ОІППО, 2013. – 65 с.
8. Фамілярська Л.Л. Наступність у формуванні стандартів використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті / Л.Л. Фамілярська // Підготовка педагогів до впровадження державних стандартів дошкільної та початкової освіти: збірник науково-методичних праць / за заг. Ред.. В.Є. Литньова, Н.Є. Колесник, Т.В. Наумчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. – 574 с. + CD
9. Сейдаметова З. С. Облачные технологии и образование / З.С. Сейдаметова, Э.И. Абляимова, Л.М. Меджитова, С.Н. Сейтвелиева, В.А. Темненко. – Симферополь: «ДИАЙПИ», 2012. – 204 с.
10. Ясвин В.А. Психолого-педагогическое проектирование образовательной среды / В.А. Ясвин // Дополнительное образование. – 2000. - № 6. – С. 16-22